

* *Die Zukunft. Wochenschrift für politische, nationale und volkswirtschaftliche Interessen.* Prvi list tega novega časnika, ki ga izdaja gosp. J. pl. Delpiny na Dunaji, je prišel 19. dne t. m. na svetlo. Dobro se priporoča po obsežku svojih prvih listov. V prvem svojem članku, ki je namenjen visoki vladi, pravi: „Če avstrijski Slovani radi priznavamo, da nam je za prihodnost naša Avstrija potrebna, je pa vendar tudi resnica, da Avstrije prihodnost bistveno se opira na njene Slované, in da ravnopravnost Slovanov zagotavlja prihodnost Avstrii. Naj tedaj vlada posluša njene želje in tožbe po nezavisnih časnikih, kajti taki glasovi, kateri le to pripovedujejo, kar mislijo, da je vladi všeč, ji ne povejo vselej pravega, in taki glasovi ji niso v nevarnih časih bramba in podpora; nasproti pa so glasovi nezavisnih mož, ki se za blagor države odkritosrčno potegujejo, v tacih časih pravi patriotski glasovi.“

* *Das intelligente Proletariat in Oesterreich von E.* — se zove drobna knjižica, ki je ravnokar v Pragi na svetlo prišla. Obsežek te knjige so nadloge, v ktere je prišlo sila sila veliko tehnikarjev, ki so poprej, dokler so železnice bile državne, imeli kruh v cesarski službi; ko pa so železnice v roke prišle ptujim družbam, so domači Avstrijani zgubili kruh in prišli v velike nadloge. Resnega prevdarka je vredna ta za socijalno življenje zelo važna stvar!

Pisma slovenskega učenika

svojemu bratu.

(Dalje.)

14. Pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenskem.

Od Napajedla dalje peljali smo se vedno po lepi okolici sredi prostornih in rodovitnih planot. Poslednja postaja bila nam je „Hulajn.“ Tukaj se nam je pokazalo na levo precej dalječ od železnice lično mesto Kromeriž, znano zastran (l. 1848) iz Beča le-sèm prese-ljenega državnega zbora. — Sprelepa Hana razgrinjala mi je tukaj svoje zalo obličje, na desno in levo širile so se najlepše polja; res ni toraj čudo, da rodi se na nji tako brhek narod, in mu donaša tako bogato zemeljske pridelke ter ž njimi obilno premoženje. — Kmalu pridemo do postaje Preravske. Okolica je tukaj še skoro lepša in obširniša, kakor krog Hulajna. Mesto Prerava, eno izmed večih na Moravskem, nam je ostalo prav blizo na desno. Kar se je iz daljave soditi moglo, mora prav lepo biti. V Preravi se železna cesta zopet razcepi na dve stremeni. Desna cesta pelje na Krakovo, Levov in tudi v Rusijo; leva pa proti Holomucu, Pragi in naprej proti daljni Nemčiji. Presesti smo se mogli tukaj, toraj na druge vozove, ki so nas po zavžiti južini odpeljali naprej. Ker je bila ravno nedelja, je šlo obilno ljudstva v Holomuc, — menda na dobro voljo. Al pogovori njihovi bili niso razveseljivni. One dni namreč so bili v moravskem Prosnic-u obesili 4 vojake (huzarje) zastran učinjenega ropomora, in toraj se je govorica popotnikov sukala večidel o nesrečnih madžarskih konjkih. Vsak je hotel več o njih hudodelstvu in tudi kaznovanju vedeti, in tako natanko so bili razkrojili predmet, da nazadnje neka gosposka ženica (ki je — notabene — celó trdila, da je iz Beča domá) reče: „Saj pravim: brez popra in soli ni nikdar biti v hiši; če pridejo tolovaji, in človek nima družega orožja, se jim koj popra treši v oči.“ — Med takimi pogovori dospemo do postaje „Brodek“, in odslej bližali smo se cilj in koncu mojega tadanjega popotovanja Holomucu. Vedno više in više se nam je naraščal iz prostrane ravnine pred očmi zmerni holm, na katerem stoluje ponosno mesto, zali osre-

dek holomuških trdnjav. Bilo je okoli 3. ure popoldne, ko nas zavozi hlapec v lopo postajsko. Kolodvor stoji zunaj trdnjave. Žalni finale sopopotniških pogovorov prikaže se mi tu zopet pred oči. 20 graničarjev iz daljne Hrvatiije stopi z nekega vagona; sredi njih pa vidim 3 lepoopravljene gospode, katerih roke in noge so bile vkovane v težko železje; eden zmed njih je bil obsojen v holomuške temnice, dva pa sta šla naprej v neko češko trdnjavo. Pa, — obrniva se od tako žalnih prizorov in podajva se v duhu proti znotranjim mestnim prostorom. Misli si holm, venčan z mestom, iz katerega mnogo zvonikov drzovito povzdiguje glave proti sinjemu nebeškemu oboku. Opasano je mesto z močnim obzidjem, skoz katero pelje vèn in noter čvetero večih in troje manjih, z vojaki dobro zavarovanih vhodov. Za obzidjem prekrizavajo se globoki prekopi, viši in nižji zemeljski nasipi in raznovrstne druge zgrade. Med obzidjem, prekopi, nasipi in trdnimi zgradami vijó se še krog mesta kalni valovi potuhnjene reke Morave, ktere tek se pri raznih mostovih zamore z zatvornicami (vehami) tako zajezi, da v hipu zalijó valovi široke poljane okrog in okrog trdnjave, ter spremené ravnino v obširno jezero. Pa to Ti ni še vse. Misli si slednjič opasane vse te trdnjavske naprave okrog in okrog z trinajsterimi večimi in manjšimi trdnjavami (Forts), ki so Ti v širokem kolobaru tako razpostavljene, da med njimi in glavno trdnjavo imaš prostora za več tisoč vojakov, in tako imaš po večem podobo ogromne trdnjave holomuške. Lahko si misliš, da to Ti ni zidano za šale, nego za istino; tedaj tudi vse močno, trdno, orjaško in zanesljivo zagradjeno. — Se ve, da se take velikanske naprave v malih urah ne dadó pregledati in so tedaj tudi težko na tanko popisati. Nekolikšen zapopadek si vendar lahko posnameš iz ravnokar navedenega obrisa. Kar je naši carevini Mantova na jugu, ji je Holomuc na severji. Skoz brezkrayne mogile vsakovrstnih zgrad in memo velikih kupov v sklad zloženih debelih topovskih krogel pridem slednjič do zadnjega notranjega trdnjavinega obzidja, ter dolgi prehod prekoračivši stopim v mesto. Tukaj pa, v obličji metropolitanske cerkve, ki se na desno na skalnatem holmcu ponosno vzdiguje nad menoj, Te, bratec, danes zapustim. Bog! Tvoj zvesti Jože Žlindrovič.

Dopisi.

Iz Čabra na Hrvaškem — piše „Novicam“ občina ondašnja, da je gosp. Ivan Mandlin v Trebnem za župno cerkev naredil nove orglje, s katerim so vsi jako zadovoljni. Što je liepo i dobro, to je hvale vredno! sklepa sl. občina svoj pohvalni dopis in priporoča g. Mandlina vsem občinam.

Iz Celovca. V poslednji seji koroške kupčijske in obrtnijske zbornice se je s posebno gorečnostjo obravnavala potreba tacih železnic, ktere bi Koroško sklenile z družimi deželami. Konec besedi je bilo, da pred vsem je koroški deželi treba železnice iz Belaka v Leoben in iz Belaka v Videm.

Iz Celja 18. nov. * — Odstopil je od poslanstva deželni poslanec gosp. dr. Mörtl, in na 18. januarja prihodnjega leta je razpisana nova volitev.

Slovinci južno-zapadnih štajarskih okrajev! Sopet nam je dana priložnost, si izbrati poslanca, ki bode znal in se tudi ne bode bal zagovarjati naših pravic v deželnem zboru. Ni menda treba, še posebno priporočevati možá, katerega večina izmed vas že od poslednje volitveima v dragem spominu, kteremu je že takrat mnogo vas neprestrašeno svoje glase dajalo, da je že takrat skoro zmogel, — možá, ki je v poslednjem zboru kmetijske družbe v Gradcu iskreno se

potegoval za slovenskega Štajarca, — saj smo prepričani, da vsak volivec, kateri sebi in svojemu narodu želi pravičnega, neodvisnega, izvedenega, zgovornega, domoljubnega poslanca, bode pri volitvi 18. januarja klical:

dr. R. Razlag bodi naš poslanec!

Sliši se, da nekteri mislijo, naj bi se za poslanca volil neki gospod v visoki cesarski službi. Mi pa mislimo, da ta gospod, kateri v preteklih štirih letih našega ustavnega življenja, v katerih je na nemškem Štajarskem že več volitev bilo in bi se tedaj tam lahko bil dal voliti, ne mara za poslanstvo in da še sam ne vé, da se za-nj agitira, in da po takem je to delovanje samo pregoreča in prenagljena marljivost nekterih, ki bi se mu radi prikupili. Zato ostanimo mi pri možu, ktereга že zdavno želimo imeti za svojega zastopnika v deželni zboru. Prevdarjajte tedaj in premislite, dragi rojaki, važnost volitve za deželni zbor in ne dajte se pregovoriti ali preplašiti po nikomur — saj je volitev vsa slobodna. Očitno pokažimo pred vsem svetom, da tudi Slovenec, kakor vsak drug narod, spoštuje svoje domoljubne može in jim to djansko pokaže, kadar se mu ponudi prilika, — in taka prilika so volitve, naj si bode v srenjski ali deželni zbor!

Iz Celja 19. nov. = V 263. listu „Tagespošte“ se poganja neki dopisnik iz Celja za kmetijsko zbornico (Ackerbaukammer), ki naj bi se vredila tako, kakor obrtniška zbornica, češ, da bo ta o gospodarskih vprašanjih in postavodajavnih zadevah bolje opravljala svoj posel, kakor družba kmetijska. Ako bi bil dopisnik samo to rekel in nič drugega, bi utegnili misliti, da ima temeljite vzroke za to; ker pa se je spustil v dokaze, ne moremo si kaj, da ne bi znanemu dopisniku klicali v spomin tiste znane prislovice: „si tacuisses, philosophus mansisses.“ Dopisnik pravi, da kmetijska družba ni „Privatverein“, ampak da ima nekak „officiellen Charakter.“ Znabiti da se kmetijska družba prostovoljno obnaša „officiell“; al to je le znabiti in morebiti ni; al pri obrtniških zbornicah je gotovo, da so po vsej svoji osnovi popolnoma „officiell.“ Saj dopisnik sam pravi, da bi „der officielle Charakter“ kmetijske zbornice „vse koterijstvo“ izključil. Mnenje (gutachten) kmetijske zbornice — pravi dalje — bi veliko večjo veljavo imelo, kakor jo ima mnenje družbinega odbora, ker v zbornicah kmetijskih bi bili gospodarski interesi vse dežele zastopani. Čudo golemo! Kaj! mala množica zborničinih odbornikov more večjo veljavo imeti, kakor jo ima veliko število vseh poddružnic družbinih, ktere so svetnice glavnemu odboru v vseh važnih vprašanjih? To li bi bil pač narobe svet. In kaj kmetijski gospodarji še nimajo dosti davka, da bi ga morali še za vzdržanje kmetijske zbornice plačevati, kakor ga plačujejo obrtniki za vzdržanje obrtniških zbornic? Ako bi bil gosp. dopisnik vse to pomislil, javalne bi se bil vzdignil zoper družbo kmetijsko, ktera, če tudi vsega krivega ne more poravnati, je vendar za napredek kmetijstva veliko storila. Da bi pa morala za slovenskega kmeta ravno tako skrbeti kakor za nemškega, to je gotovo, in to je, kar se milo pogreša pri naši družbi.

Iz Opčin 18. nov. A. M. S. — 13. dne t. m. smo slovesno obhajali blagoslovljenje novega šolskega stanišča. Po cerkveni svečanosti smo se iz cerkve na ravnost v novo šolo podali, kjer so prečastiti šolski ogleda gosp. Jakob Koman prav ganljivo govorili; živo so nam pred oči postavili veliki prid ljudskih šol; na srce so govorili nam starišem, kako da imamo ravno mi prvo seme dobrega nauka pri otrocih zasejati, ako hočemo, da bo šola obilen sad rodila. Imenovali so nam tudi gospode, ki so si za to reč veliko truda prizadjali,

da smo tako prostorno šolo dobili. Šola je namreč ondi, kjer je bila ces. colnija, dokler se ni bila še železnica odprla; dve izbi ima za šolo, vrh tega pa stanovanje za učitelja in učiteljico. Pozabili so vendar v številu šolskih podpornikov tistega gospoda, ki se je največ trudil in pomagal toliko z besedo, kolikor z djanjem za ustanovljenje nove šole, in ta je gosp. And. Danev, ki je prvi v mestni seji govoril zastran šole že pred 3 leti. On je tudi na dražbi kupil hišo in jo potlej za isti denar mestnemu magistratu prepustil brez krajcarja dobička.

Iz Suhora nad Metliko 16. nov. — f —. V 41. listu „Novic“ gosp. A. Ž. iz Podrage na Ipavskem letošnjega „Ipavca“ močno povzdiguje nad našega „Dolencea.“ Še hujše je udaril po njem g. oče Lepstanski v 45. listu „Novic“, kjer se je spustil tudi čez semiške vina, ter jih kar brez vsega razložka in usmiljenja z „kislico“ krstil in s „čvičkom matičkom.“ Naj se za čast svojega letošnjega pridelka po drugih krajih prijazne dolenske zemlje potegujejo ondotni vinorejci; meni pa bodi dovoljeno, da v ozir letošnjega semiškega in sosednjega metliškega vina resnici spričevanje dajem. — Da letos nikjer niso pridelali takega vina, kakoršno je bilo lansko izvrstno vino, je menda gotova reč in neovržljiva resnica, akoravno neki dopis iz Proseka v 42. „Novičnem“ listu govori, da že 15 let ondi niso pridelali slajega mošta memo letošnjega. Zazebla spomlad, deževno poletje s svojimi hladnimi nočmi in sosebno mrzlo jesensko vreme trsju ne ugaja; kajti trta je mehkužna stvar, in jo rado zebe. — O Mihelovem je pri nas navadna trgatev; toda letos zavoljo neugodnega vremena grozdje se še zmehčalo ni popolnoma o sv. Mihaelu. Naši vinorejci so bili že res v strahu, da bodo pridelali kislico, da že davno take ne; vendar pa so trgatev odkladali, ter čakali toplejšega vremena. In kmali na to tudi res potegne gorak jug; trta se ogreje in grozdje nenadoma prizori, sosebno ranina in drobneja črnina, ktera daje vinu stanovitnost in slast; le edina kraljevina nikakor ni hotla dobiti prave slasti. Po tem takem naše letošnje vino ne bo preslabo, ne bo neprijetno, marveč bo pitno in stanovitno, kar se posname tudi iz tega, da so muhe, ose in bučele tudi letos močno silile na grozdje; — na dalje iz tega, da je mošt naglo vreti začel, in sicer kmali potem, ko je grozdje v kad prišlo; — tretjič iz tega, ker vino pod čepom bele priže dela; — in naposled tudi iz tega, ker za grencem naglo spet slast nazaj dobiva. Vse to, posebno pa nizka cena (po 4 gold. avstrijsko vedro, na ktero pride še lep nametek povrh) priporoča naše vina pred drugimi letošnjimi, in tovarniki, ki so druge leta radi hodili po vino v naše kraje, ne bodo slabo opravili, ako tudi to leto pridno hodijo po-nj. Če pa kdo posebno slastnih vin želi, tudi še dobre starine pri nas lahko dobí po primerni, ne ravno previsoki ceni. Da tistim, katerim znana ni, naznanim še eno posebno hvalevredno lastnost, pristavljam le še to, da naše vino, kadar je na pipi, do zadnjega ohrani svojo dobroto in moč, ko med tem druge vina, kadar so na malem, le rade opešajo in oslabijo.

Iz Planine na Notranjskem 15. nov. — Vkljub vsem opoveram smo vendar le v nedeljo 13. dan t. m. čitavnico v Planini odprli. Mogočno vihraje zastave, avstrijske in narodne, so zaznamovale hišo, v kateri se bo rojstni dan čitavnice planinske obhajal. Akoravno nam je bilo vreme silno neugodno, so vendar dohajali častiti gostje od mnogoterih strani, kakor iz Ljubljane, Trsta, Bistrice, Razdrtega, Idrije itd. Začetek pol 8 zvečer je naznanjal silni pok možnarjev. Krasno ozaljšana dvorana je v transparentu kazala „Srčen pozdrav častitim našim gostom“, poleg ovenčane slike Njih Ve-

ličanstva cesarja pa napis „Vse za vero, cesarja in domovino“, obdan z avstrijsko in narodno zastavo. Ko se kmali po odločeni uri dvorana čez in čez napolni, začne postojnska glasba igrati iz narodnih pesem po svojem glasbovodji gosp. Salmič-u sestavljeno popotnico in popotnico „Južnega Sokola.“ Igrala je prav izvrstno. Potem stopi tajnik čitavnici gosp. Jože Gecelj na oder in nagovori pričujoče blizo tako: „Slavna gospôda! Temna noč je obdajala slovenski narod, in kakor popotnik, ki se v takem položaji ne vé kreniti ne na desno ne na levo, po luči zdihuje, tako je zdihoval naš narod po luči omike domače. Prižigal je Vodnik zaželeno svetilnico svojemu narodu; toda komaj prižgano mu je ugasnila nemila osoda. Prižigali so jo za njim tudi drugi vrli rojaki; al staviti so jo morali pod pokrov; tu pa je le tlela in žugala popolnoma ugasniti. Ni tedaj čuda, da neizrečeno veselje je naidalo naš mili narod, ko vglela svitlo luč, katero je prižgal in v neštevilnih nevihtah branil in ohranil mož, ktere ga vsak Slovenec povsod ponosno svojega rojaka imenuje; prižgal nam je to luč naš dr. Janez Bleiweis po „Novicah“, ktere so narod predramile, da se je jel zavdati o tem, da tudi omika in duševno napredovanje slovenskega naroda, kakor vsacega drugega naroda na svetu, je le tadaj mogoče, ako se narod v svojem domačem jeziku in duhu izobražuje, — da je dolžnost slehernega državljana, svojo domovino, svoj narod prav iz srca ljubiti, saj: „kdor domovino djansko ljubi, dopolnjuje postavo.“ (Slava- in živio-klici so doneli, da se je dvorana tresla.) Le tisti, ki so ljubili domovino in svoj narod, so bili vselej pravi in djanski patrijoti; oni so vsikdar branili vero svojih očetov, vladarja svojega in dom svoj; nikdar nikoli se ni bilo zanesti na kozmopolite, kterih samopašno geslo je: „ubi bene, ibi patria.“ (Pravo! pravo!) To spoznavši nas je mogočna beseda pravičnega vladarja „vsakemu narodu enake pravice“ neizrekljivo osrečila. — Akoravno sovražniki v prižgano luč domačega narodnega izobraževanja na vse pretrganje pihajo, je vendar nikdar več ugasnili ne bojo, — porok nam je njen varh Njih Veličanstvo Franc Jožef! (Ogromni slava-klici donijo po dvorani). — Pod njegovim krlom se je ustanovila svitla mati čitavnic v beli Ljubljani (živila!), se je ustanovila množica njenih hčerk po slovenskih mestih in trgih (živile), Cesarjeva roka sama je podpisala rojstni list Matici slovenski (živila! živila!), so se odprle danes vrata čitavnici tudi v naši Planini (živila! Slava!), da bomo po potrjenih pravilih za omiko domačega jezika, za napredovanje narodne zavednosti in za pošteno razveseljevanje delati mogli. Toraj zakličem hvaležnega srca: Slava našemu svetlemu, junanškemu, vsem narodom pravičnemu cesarju Franc Jožefu! (Slava! Slava! Slava!) — Sprejmite pa prijazen pozdrav tudi Vi predragi nam gosti, gospodje, gospé in gospodičine, ki ste prišli povikšat našo slovesnost (živili!). Lepa hvala tudi vsem domoljubnim udom čitavnice, ki ste jo z združeno močjo ustanovili (živili!). Prizadevajte si tudi z združenimi močmi, da se žlahni namen čitavnice, kolikor mogoče, doseže, da se bo v poštenih shodih um bistril, srce žlahnilo, da bo naše petje napredovalo itd., trudite se pa posebno svoj narod po vsi moči izobraževati; to je največi in najimenitniši dolžnost vsakega rodoljuba, posebno pa vsakega čitavničarja. Vse naše početja pa naj venča lepa složnost! Naj nikdo ne zabi, da „sloga jači, nesloga tlači.“ Naše geslo bodi: „Vse za vero, cesarja in domovino.“ (Slava- in živio-klici so doneli govorniku po končanem govoru brez konca in kraja.)

Zdaj pozdravljajo planinski pevci častite goste z nalašč za to slovesnost od gosp. Andreja Drobnič-a zloženo pesmico, kateri je gosp. Blaž Lenček vrlo primeren napev naredil.

Pozdrav se je po besedah svojih glasil tako-le:

Planina! v veselji
Se ziblješ nocoj —
Godí se po želji
Ti, sladko zapoj:

Pozdravljeni svatje,
Pozdravljeni vsi,
Mi bodite bratje
Slovenske krvi!

Sestrice poslale
S pozdravom Vas so
Do sestrice male,
Naj slava Vam bo!

V zahvalo sprejmite
Prijazno rokó,
Na dom pa nesite
Odzdravljenje to:

Slovenci v Planini
Pozdravljajo vse,
Ki ž njimi edini
Za dom svoj živé!

Za tem je sledilo navdušeno in sladko milo petje častitih pevcev „Južnega Sokola“ iz Ljubljane, ki bi ga bili radi vso noč in še dalje poslušali. Po programu so se pele sledeče pesmi: Noč. Napev L. B.; peli ljubljanski pevci. Domovini. Besede dr. Razlag-ove, napev dr. Benj. Ipavčev; peli planinski pevci. Zvezdi. Besede Dav. Trstenjak-ove, napev dr. Benj. Ipavč-ev; peli ljubljanski pevci. Venec narodnih pesem. Sestavil Nedved; peli planinski pevci. Potok. Napev Škraupov; peli planinski pevci. 8. Naprej. Besede S. Jenkotove, napev Davorina Jenko-ta; peli planinski pevci združeni z ljubljanskimi.

Preden so pevci „Naprej“ zapeli, stopi znani naš rodoljub in pesnik gosp. Miroslav Vilhar na oder in deklamuje pesmico na čast Planini, ki je bila s glasno pohvalo sprejeta.

Došle so nam pisma gospoda dr. Jan. Bleiweis-a, dr. Lov. Toman-a, dr. Etb. Costa-ta, ki mlado čitavnico s srčnimi besedami pozdravljaje obžalujejo, da ni jim mogoče, se osebno udeležiti slovesnosti današnje. Telegrafčno so najmlajšo svojo sestrico pozdravile: čitavnica tržaška in celjovška, pismeno po svojih predsednikih pa ljubljanska, celjska in ajdovška, pa tudi društvo „Južnega Sokola.“ Tržaško čitavnico je vrh tege zastopal njeni odbornik, iskreni rodoljub, gosp. Ščitomir Vilhar; tudi bistriška čitavnica nam je srčno sprejete svoje zastopnike poslala.

Po dokončani besedi je bila večerja, pri kateri se je pesem za pešmijo, zdravica za zdravico vrstila. Med drugimi tudi g. Ščitomir Vilhar iz Prezida poprime besedo in nas v gladkem hrvaškem jeziku opominja, da naloga naša je, neutrudljivo za mili naš narod delati, ga v predolgo zanemarjenem domačem jeziku izobraževati, in nikdar ne zabiti, da v vseh početjih naj nam je najsladkejša beseda „edinost.“ Odzdravljala se je živahno ta napitnica, omenivši rodoljubne rodbine Vilharjeve, ker 3 gospodje njeni so nas razveselili s pričujočnostjo svojo. Prisrčno se je tudi društvo zahvalilo vrlim pevcem „Južnega Sokola“, ktere smo kaj radostno gledali v njih lični opravi, so si pa tudi s svojim milim petjem srca vseh nazočih pridobili. — Po večerji se je mladi svet po taktu sukal in do belega dne je bilo vse židane volje. Zapisan ostane z zlatimi pismenkami 13. november v zgodovini planinski.

Iz Kranja 15. nov. — * — 10. dne t. m. je po dolgi bolezni umrl gosp. Janez Holcer, spoštovani trgovec in rodoljub v pravem pomenu te besede, ki svojo vrednost le tedaj ima, ako se djansko skazuje. In to je bil pokojni naš Holcer kakor je njegov brat v Ljubljani. Podpiral je vsako národno reč. Kranjski šoli, bolnišnici in mestni kosarni je zapustil 1000 gold. Bodi mu zemljica lahka! — Žalostni tej novici naj dodam še to, da nas Kranjce v srce boli, da nas vsi veliki in mali časniki nosijo po širocem svetu, da naša mestna hiša pride na boben 10. decembra t. l. zavoljo dolžnih 1194 gold. Sramota, grozna sramota bi bila za mesto, ako se res to zgodi! Al zraven sramote

nas čaka še škoda, ker mestna hiša zraven tega, da je pisarnica in zbornica mestnemu županstvu, še v najem daje nekoliko sob v svojem poslopju in vživa tako vsakoletne dohodke. Se vé, da zdaj vse pšice leté na župana; al čeravno je on konečno odgovoren za vse mestne zadeve in ni brez krivde, da gori omenjena zoperna novica se plazi po svetu, je vendar pomniti to, da v občinah (soseskah) konstitucijskih župan ni absolutističen samovladar, ampak da ves odbor je z njim vred odgovoren za vse občinsko gospodarstvo. V preiskovanje: ali se je moral ta dolg za mestno štirno narediti in ali ni mogoče bilo karkoli poravnati ga — se ne spuščamo tukaj; al to moramo reči, da taki odborniki kakor so zdaj naši ali pa nobeni, je čisto eno. Kdor v občini, naj je mestna ali kmetijska, kako opravilstvo prevzame, naj si vest dobro izpraša: ali je za to ali ne, in ali ga je volja, tudi kaj delati. Le s titulom „gemeinderatha“ šopiriti se, to zna vsak. Treba je tedaj, da brez odlašanja se prerodi od konca do kraja celo naše županijstvo, da pridemo iz zadreg, v ktere smo zabredli. Treba pa tudi, da potihnejo zeló navadni izgovori: „e, kaj meni mar za mestne reči; jaz imam svoje opravila.“ Ako bi vsi tako godli, bomo čudno plesali. Ker pa se ne morejo nove volitve dovršiti do 10. decembra, ko ima mestna hiša na boben priti, naj se zdrami sedanji odbor iz svojega dolgočasnega spanja, da ustavi prodajo mestne hiše. Saj ima mesto še kako drugo, ne tako neobhodno potrebno lastnino; to naj prodá; ali pa naj naprosi mestjanov, da so upniku porok, da bode kmali plačan. Saj je menda še kaj mož v našem mestu, da odvrnejo sramoto in škodo lastnemu domovju. Pravljica starodavna o Kranji pripoveduje, da so nekdanji „rathsherri“ za južino prodali šmaretno goro, — ne dajmo, da bi se od nas zdaj reklo, da smo nečimerni poslušali, ko je boben pel za mestno našo hišo! Stari Paulini, Jozeki, Šporarji in še drugi bi se v grobu nevoljni zasukali, ako bi čuli takega bobna glas.

Iz Ljubljane. Veliki tukajšnji sejm v pondeljek je bil dober; ljudi je bilo veliko, pa tudi kupca; štacunarji tudi so zadovoljni. Se vé pa, da bi bilo kupčije še več, ako bi ne bil živinski sejm zavoljo kuge še zmiraj prepovedan.

— Za pravega gimnazijskega profesorja je postavljen v Ljubljani g. A. Skubic, ki je dosihmal bil v Kranji, v Kranji pa gosp. Janko Pajk. Ker gré g. Kanec za nekaj časa v pokoj, pride dotlej v Kranj za pomožnega učitelja g. B. Hrovat; v Ljubljani pa pomaga namestni učitelj g. J. Žonta. — V realko je prišel g. Heinz namesti g. Fuggarja, ki je drugod službo dobil, g. Opel pa namesti Winterja, kateri ima odpust za pol leta s tem, da mu namestnika g. Opeln celovška kupčijska zbornica plačuje, ki je prosila za njegov odpust.

— V saboto je bila vsem razredom ljubljanske gimnazije prepoved oklicana, da se dijaki ne smejo nikakoršnega društva, naj si bodi čitavničino, filharmnično, kazinino, streliščino, sokolovo ali turnarsko društvo nikakor udeleževati, in tudi po svojih stariših ne. Tudi jim je bila vsakoršna ovacija profesorjem prepovedana.

— Drugi zvezek slovenskih „gledišnih iger“ je prišel na svetlo; obsega veselo igro „Domači prepír“, ki jo je poslovenil Jak. Zabukovec in ktera je bila v čitavnici ljubljanski z veliko pohvalo dvakrat igrana. Kakor nalašč je za male čitavničine gledišča, ki nimajo velikih odrov za obilo oséb in ne mnogih kulisnih priprav. Sicer pa je ta kratkočasnica tudi za domače berilo vsa pripravna. Dobiva se, kakor „Županova Micika“ pri bukvarju g. Giontini-u, ki jo razpošilja tudi bukvarjem družih slovenskih krajev. Cena ji je 20 nov. krajc. Ker je sv. Miklavž blizo in

ker je navada, da poklada darove tudi odrašenim ženskam in moškim, utegneta obá dosihmal na svetlo prišla in lično natisnjena zvezka „slovenskih gledišnih iger“ za ta namen marsikomu draga biti.

— Dolgo pričakovane Jenkove pesmi so prišle v založbi ljubljanskega bukvarja g. Giontini-a na svetlo pod naslovom „Pesmi. Zložil Simon Jenko.“ Imé Jenkovo že slovi deleč po svetu po pesmi „Naprej zastava slave“, kateri je g. Simon Jenko besede zložil, in po mnogih družih pesmah. Celi venec (99) različnih poezij je nabral zdaj v knjižico, ki bode dobro šla čitateljem, pa tudi skladateljem slovenskih pesem. Drugi pot več o njih. Danes le še to, da se pri Giontini-u dobiva po 60 kr.

— Gosp. dr. Benjamin Ipavec je dovršil kratkočasno spevoigro „Tičnik“ (Käfig) in jo ljubljanski čitavnici poslal, da jo spravi na oder. Napeli bojo naši pevci in pevke vse moči, da — ako po sreči gré — se bode opereta igrala po veliki noči v čitavnici in se tako početek učini dramatičnemu pevanju. — Ker ravno govorimo o gosp. dr. Benj. Ipavcu, naj povemo, da njegov kor „Kdo je mar“ je v velikem koncertu, ki ga je te dni napravilo društvo „Kolo“ v Zagrebu, bil z navdušeno pohvalo sprejet, kakor tudi ni bilo drugače pričakovati. „Domobran“ piše, da bi bil pa ta Ipavčev zbor še z večim entuzijazmom sprejet, ako bi ne bil predolg (trajal je več kot pol ure), tako da so tenoristi proti koncu že nekoliko oslabeili.

— Gospá Luiza Pesjakova je dodelala svobodno po nemškem originalu mično veselo igro v slovenskem jeziku pod naslovom „Strup“, ktera se že tiska in se bode, brž ko bode mogoče, igrala v čitavnici naši, pa gotovo tudi kmali v drugih čitavnicah, kjer koli imajo moči za take igre.

— „Beseda“ v čitavnici preteklo nedeljo je bila ena najzanimiviših, ki smo jih dozdej imeli. Gosp. pevovodju Fabjanu gré hvala, da je muzikalni del današnjega programa izvrstno sestavil. Začela se je beseda z Dav. Jenko-vim napevom „Naprej“, ki ga je z zasluženno pohvalo igral čitavničini orhester; sledil je potem osmopev Mašekov „Otok bleški“, tako izvrstno prepevan, da brez prenapetnosti moremo reči, da ni mogoče te njezne kompozicije bolje peti. V inštrumentalnem delu pa je nosil danes zvonec g. Uršič, rojak naš iz Idrije, bivši vojaški kapelnik, ki se je v variacijah za hobojo, ktere je sam složil, tacega mojstra skazal na tem skoro da najtežjem glasbinem inštrumentu, da ga mu ni kmali para. Glas njegov je tako okusen in prijeten in tako v srce sega, da mnogokratna hvala mu je donela med igro, po končani igri pa tako ogromno ploskanje, da ni bilo pred mirú, da je še enkrat ponovil variacije. Radujemo se, ga večkrat slišati v čitavnici naši. Da pa hvalo damo, komur hvala gré, moramo še povedati, da orhester naš ga je spremljal tako izurjeno, da vsi pričujoči so v tej piësi kakor v Pustovojtov-polki in Titelnovi slovanski overturi radostni spoznali lep napredek vseh gospodov, ki so stopili v kolo, da umetnost glasbeno obdelujemo tako marljivo in z njo razveseljujejo vso družbo, ktera njih prizadevanje ravno tako hvaležno priznava kakor gospodov pevcev in gospodičin pevk, ki se trudijo na čast domače glasbe in umetnosti. Al s tem še muzikalni del današnje besede ni bil pri kraju; prvak naših tenoristov gosp. V. B. nas je razveselil s krasno pesmijo iz Donizettovega „Don Pasquala.“ Že pri nastopu svojem z gromovitim ploskanjem sprejet in po odpeti in vdru-gič ponavljani pesmi z isto pohvalo pozdravljan je pač očitno vidil, da vsem se ljubi in da ga društvo želi še večkrat slišati v zimskih zabavah. Konec današnje besede pa je bila glediščina igra pod naslovom „Popot-

nika“, ki jo je poslovenil gosp. Jak. Zabukovec. Popolnoma v duhu te burkice sta gospoda T. in Z. igrala „popotnika“, ki sta bila moža ene žene; natákar gosp. V. pa nas je vmes prav prijetno pogostil — ne z bokalom letošnjega čvika, ampak s sladko pesmico „Popotnik.“ Da je smešna igra bila poslušavcem zelo všeč, gotov dokaz je to, da jim je bila — prekratka. — Dvorana je bila čez in čez polna; bilo je pričujočih tudi mnogo unanjih gospodov.

— Po sporočilu svojega načelnika ima vsaki sabotni shod „Južnega Sokola“ en Sokolec voditi, ki se za to izvoli. Preteklo saboto je bil ta shod toliko bolj zanimiv, ker si je gosp. Fr. Vidic vrlo prizadjal, večerno zabavo napraviti prav kratkočasno. Peli so se trije čveterospevi „Zastavenička“ (česka), „Tiha luna“ (Jenkova) in „Lipa“ (Ipavčeva); potem je gosp. D. deklamoval „Rodoljubje“ (Tomanovo), tajnik društveni pa je bral „Zgodovinske črtice borenja.“ Konec zabave je bil parlamentaričen humorističen pogovor o društvenih zadevah. — Prostor čitavniške gostivnice so bili čez in čez polni, — očitno znamenje, da „Sokol“ lepo napreduje v duševni olik.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Državni zbor se je pričel, pa se še le prav za prav pripravlja za začetek. Obéma zbornicama je bilo v 2. seji naznanjeno pismo (rodovinska pogodba), s katerim se cesar mehikanski Maksimilijan odpoveduje pravici do avstrijskega prestola. — Ker je navada v vseh državni zborih, da na pričetni ogovor vladarjev odgovor dá zbor, so bile v 2. seji volitve odbornikov, kateri naj osnovajo ta odgovor. Zbornica gosposka jih je volila 9, med katerimi pa letos ni grof Auersperg, ki je prejšnje leto osnoval to pismo; zbornica doljna pa je letos volila za to pismo 12 odbornikov. Dunajski časniki pripovedujejo, da pri teh volitvah se je poskusila tako imenovana ministerska stranka z nasprotno (opozicijsko) stranko; una je hotla 12 odbornikov, ta pa le 9, kakor druge leta; zmogla je ministerska stranka z 93 glasovi zoper 75 nasprotnih. Sila veliko se je v dunajskih časnikih že kramljalo o dveh strankah, ki bote v letošnjem zboru na noge stopile; al ker ni ne ogerskih, ne hrvaških, ne česko- in ne marsko-slovanskih poslancev v zboru, se ministerstvu ni bati posebne opozicije, in prav smešno je, da neki velik dunajski časnik deli stranki v „liberalno-konservativno“ (ministersko) in „liberalno-demokratično“ (levico). Ako bi bil pustni čas, bi taka delitev še imela kak pomen; al da zdaj v adventu hoče kdo opozicijo našega državnega zbora v slabi glas „demokratične“ stranke spraviti, to je vendar sile preveč. — V 3. seji je poslanec doktor Schindler poprašal državnega ministra: ali pride letos postava za ministersko odgovornost na vrsto? Gospod minister je obljubil kmali odgovora. — V tej seji je minister denarstva zboru v pretres izročil državni proračun (budget) za leto 1865, iz katerega se vidi, da dohodki so prevdarjeni na 518 milijonov, stroški pa na 548½ milijonov gold., da po takem koncu leta zmanjka 30 milijonov in pol, čeravno država misli za več kot 30 milijonov državnega posestva prodati. Minister spoznava tedaj, da se povišajo davki in nasvetuje, da se namesti davkovskih priklad vpelje nov davek, da se vpelje vesoljni razredni (klasni) davek od dohodkov itd. Zbornica je danes le v vednost vzela to sporočilo. — Prof. dr. Miklosič je kot vitez Leopoldovega reda povzdignjen v viteški stan avstrijski. — Na Ogerskem in Hrvaškem bojo za zaostalo plačilo davkov jemali žito za cesarske magacine. — V

Furlanii rogovilijo čete prostovoljnih Garibaldovcev, ki se širijo do meje tirolske in švajcarske tako, da ima sama vlada turinska križ, da jih kroti. V avstrijskem Vidmu je oklicana goreča pravica ali nagla sodba. — Iz Šlesvig-Holštajna ste se jele avstrijska in pruska armada povračati domú. — 19. dne t. m. je državni zbor v Turinu z 317 glasovi proti 70 dovolil, da stolno (glavno) mesto kraljestva laškega je vprihodnje Florenca. Da laška vlada pograbití hoče Benetke, se je dosti glasov slišalo v turinskem zboru, in da dela po dogovoru s cesarjem Napoleonom, je očitno v tem, da govor generala Lamarmora je celó natisnjen v „Moniteur-u“ vladnem časniku francozkem. — Časniki ugi bujejo, kaj pomeni to, da je knez črnogorski oklicati dal svojemu narodu, da naj se oskrbi z orožjem in streljivom. To pa je res, da Turci pisano gledajo Črnogorce. — Iz Odese se piše, da 60.000 vojakov se iz Kavkaza pomakne na mejo Moldave in Galicije. — V Petrovem gradu so 7. tega meseca že imeli 12 stopinj mraza; Neva je trdo zamerznila — V Mehiki so privrženci Juareza, ki je se spuntal zoper cesarja Maksa, do noge potolčeni; Juarez je razglasil, da hoče na korist generala Gonzaleza Ortega odstopiti.

Oklic

vsem, ki so se v ljubljanski živinozdravnišnici živinozdravilstva dobro izučili.

Odbor nove dunajske družbe, ki bode osnovala asekuracijo za živino, ktera pogine po kugah ali tudi drugih boleznih, in ktera se je v „oglasniku“ pod imenom „Taurus“ napovedala, potrebuje v vsaki deželi v živinozdravilstvu izvedenih ljudi, do katerih se bo obračala, kadar tū ali tam kaka zavarovana živina pogine, da od njih pozveda: za katero boleznijo je konec vzela in ali ni lastnik živine zanemaril, kar asekuracija predpisuje? — Za kranjsko deželo se je omenjeni odbor na me obrnil, naj bi mu jez imenoval take izvedence po Kranjskem, na ktere se asekuracija zanašati more, da jih za gori imenovani namen v plačano službo vzame.

Ker ne vem stanovanja vseh v naši šoli izučenih učencev, vabim vse, ki so se živinozdravilstva izučili, naj mi brž in gotovo še ta mesec po pismu naznanijo svoje stanovanja. Vrednik.

Kursi na Dunaji

22. novembra 1864		v novem denarju	
Državni zajemi ali posojila.		Druge obligacije z lotrijami.	
5% obligacija od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100 . g.	126.50
v novem dnar. po 100 g. g.	66.80	4½% Tržaški lozi po 100 „	104.50
5% nar posojilo od l. 1854 „	79.95	5% Donavsko-parabrod-	
5% metalike	71.40	ski po g. 100	83.75
4½% „	63.25	Knez Esterhazy. po g. 40 „	102.00
4% „	56.00	Knez Salmovi po g. 40 „	32.75
3% „	42.00	Knez Palfyovi po g. 40 „	27.50
2½% „	35.50	Knez Claryovi po g. 40 „	27.25
1% „	—	Knez St. Genoisovi po g. 40 „	27.75
Obligacije zemlišn. odkupa.		Knez Windischgrätz. po g. 20 „	19.75
(po 100 gold.)		Grof Waldsteinovi po g. 20 „	18.00
5% doljno - avstrijske g.	90.25	Grof Keglevičevi po g. 10 „	13.00
5% ogerske	74.00	Budimski . . po g. 40 „	27.00
5% hrvaške in slovanske „	75.25	Denarji.	
5% kranjske, štajarske,		Cesarske krone . . . g.	15.95
koroške, istrijanske „	89.00	Cesarski cekini . . . „	5.58
Državni zajemi z lotrijami.		Napoleondori 20 (frankov) „	9.36
Zajem od leta 1860	94.20	Souvraindori	—
„ „ „ 1860 petink. „	96.70	Ruski imperiali . . . „	9.55
„ „ „ 1839	156.00	Pruski Fridrikdori . . . „	9.85
„ „ „ 1839 petink. „	152.50	Angleški souvaindori „	11.80
5% narodni od leta 1854 „	89.25	Louisdori (nemški) . . . „	—
Dohodkine oblg. iz Komo „	19.50	Srebro (ažijo)	16.25